

Bazele național-comuniste ale suveranismului românesc actual

[The National-Communist Foundations of Romanian Sovereignty Movement Today]

Cristian BOCANCEA

Abstract

At a time of ideological map reshuffling on our continent, sovereignists seem to be among the few political actors who have clear ideas and precise goals: they want a European Union of *sovereign* (not federalized) states, on *Christian and conservative foundations* (tradition, family, meritocratic hierarchy), with policies to restrict minority groups considered dangerous and dissonant in relation to the „organic” state (LGBT, Muslim migrants, etc.). The clarity of objectives does not, however, equate with doctrinal coherence: sovereignists illicitly juxtapose ideas borrowed from conservative thought and (in the Romanian case) from the propaganda arsenal of *national-communism*. The latter are successfully instrumentalized in our political environment, where there is a certain social sensitivity towards national history themes and a nostalgia for the „golden age”.

Keywords: *conservatism, national-communism, sovereignty*

Introducere

Suveranismul care se agregă în ultima vreme în jurul AUR și al câtorva personaje ce au deținut, până nu demult, poziții destul de importante în partidele *mainstream* (dar din care au plecat sau au fost excluse din varii motive) are componente ideologice multiple și viziuni eclectice asupra principalelor chestiuni de politică internă și externă. Militanților de strânsură care, în lipsă de alte elemente identitare, poartă cămăși populare ca Simion și Șoșoacă, nu pare să le creeze vreo jenă intelectuală, nici vreo rețineră morală punerea în același creuzet a unor *elemente de doctrină conservatoare*, a unora *legionare* și a altora proprii *național-comunismului*. Pentru acești „activiști” declarați „anti-sistem”, Uniunea Europeană reprezintă (în funcție de interlocutor și de nevoia argumentativă *ad-hoc*) când un izvor de prosperitate și de civilizație, când o groapă hedonistă decadentă, în care se scaldă laolaltă LGBT-iștii, anti-creștinii, progresiștii neo-marxiști, globaliștii etc. La rândul ei, Alianța Nord-Atlantică e privită, de la caz la caz, fie ca umbrela noastră de securitate, fie ca ucenicul vrăjitor care nu ne lasă să avem o relație pașnică și fraternă, „de colaborare pe multiple planuri cu toate țările lumii, indiferent de orânduirea socială” (cum ar fi zis Nicolae Ceaușescu), dar mai ales cu Rusia pravoslavnică¹. În tornada de critici și de acuze la adresa *Establishmentului demoliberal* (pe tonurile care merg în crescendo de la diatribele lui Sorin Lavric, la imprecățiile de mahala ale Diane Iovanovici-Șoșoacă), *hybris*-ul ideologic al suveraniștilor nu este egalat decât de oportunismul lor politic și de relativismul lor etic.

¹ Într-un articol publicat în anul 2020 de Paul Nistor, Alexandru Gavriș și Remus Tanasă, era foarte sugestiv surprinsă dualitatea sfâșietoare a trăirilor adepților noului partid suveranist: „... destui dintre votanții și membrii de bază ai AUR au o părere plină de echivoc despre Europa. O iubesc pentru realizările și tradițiile ei, însă strâmbă din nas la toleranța de care dă dovadă. Nu prea vor să audă de Uniunea Europeană sau de reformarea ei, o caricaturizează și chiar își exprimă la scenă deschisă simpatia pentru modelul politic rusesc. Alianțele occidentale ale României sunt aspru criticate, opțiunea fiind mai degrabă către un suveranism utopic. NATO și Statele Unite nu ar fi decât exploatarea României, în schimb, pretinsa autonomie a lui Nicolae Ceaușescu le face cu ochiul. E greu de estimat în acest moment procentul alegătorilor AUR atrași de acest discurs radical, dar el pare considerabil. Asemenea alegători, care știu doar frânturi nesemnificative de istorie și politică, dar cred cu fermitate că înțeleg perfect mecanismele și întregul, vor pune presiune pe liderii partidului. E greu pentru cei din urmă, după ce le-au servit votanților o rețetă avântată, „de suflet”, să încerce să le vorbească moderat. Baza radicală nu va permite scaldarea în ape călduțe, pentru că asta li s-a promis, cu asta au fost câștigați! („AUR – ascensiunea unui fals conservatorism”, <https://www.contributors.ro/aur-ascensiunea-unui-fals-conservatorism/>, 14.12.2020).

Întreprinderea AUR de a-și căuta o haină doctrinară decentă (ca cea conservatoare) este de înțeles, câtă vreme liderii săi au mari dificultăți în a se prezenta ca politicieni „frecventabili”: ce n-ar da George Simion să nu mai fie tratat ca un epigon al lui Zelea-Codreanu sau al lui Horia Sima, ci să aibă parte de politețurile Camerei Lorzilor? Și fosta senatoare de Iași (trimisă de electorat în hemiciclul de la Strasbourg), care ocupă generos și obsesiv ecranul propriului telefon, urlând la toți și la toate, s-ar vrea mai curând o Lady, decât o țăță neaoșă. Dar această căutare nu se poate adapta la coerența mentală a doctrinelor clasice; dorința AUR și a SOS de a fi partide „anti-sistem” le ratează șansa de a ocupa un loc pe care foarte puțini s-au așezat, în România deceniilor postcomuniste – locul conservatorismului. În schimb, le lasă posibilitatea de a se poziționa natural în linia național-comunismului, a aceluși conglomerat de „socialism multilateral dezvoltat” și de naționalism, învăluit în faldurile protocronismului, ale „excepționalismului românesc” și într-o nesănătoasă *hermeneutică istoricistă a destinului nostru național*.

Suveranismul în bazarul de condimente ideologice

Programul Alianței pentru Unirea Românilor declară această formațiune politică „un partid patriotic, de esență conservatoare, orientat spre viitor”². Nimic mai firesc pentru doctrinarii AUR decât să juxtapună „esența conservatoare” și „orientarea spre viitor”! Pentru că demersul lor fundaționist nu se oprește aici, ci continuă cu aceeași pasiune pentru „unitatea contrariilor”: „Elementele principale ale doctrinei noastre sunt libertatea și demnitatea umană, credința și morala creștină, tradiția, dezvoltarea organică, ierarhia și autoritatea, continuitatea socială, unitatea și suveranitatea națională, familia, solidaritatea între generații, democrația autentică, economia de piață și dreptul de proprietate”. Este în acest text o invitație la a hoinări, fără vreun traseu predefinit, printre conceptele de bază ale liberalismului, creștin-democrației și conservatorismului, sărind dintr-o doctrină în alta, cu un popas de etapă în zona extremei drepte, de unde se pleacă avântat spre un nou ideal etatist și naționalist: „Statul este un instrument al națiunii române, întemeiat pe ierarhia competențelor, pe proprietate și muncă. În viziunea noastră statul derivă din voința românilor de a avea o autoritate în respectarea demnității persoanei și a drepturilor sale fundamentale. Statul este temelia conviețuirii românilor în libertate, solidaritate și dreptate. Aceste valori fundamentale își pot găsi împlinirea numai într-un stat de drept, autentic democratic și organic. Sarcina statului este (...) apărarea românilor de amenințările din afara hotarelor și din interiorul lor și protejarea intereselor îndreptățite ale acestora în relațiile cu alte state”. Pentru ca această mixtură ideologică să aibă un scop, *Programul AUR* ne informează, pe prima pagină a *Manifestului* său, că: „Binele comun și bunăstarea materială și spirituală a tuturor românilor sunt scopuri pe care le servim” (scopuri pe care le-am mai citit, separat, în *Etica nicomahică* a lui Aristotel și în... cuvântările lui Nicolae Ceaușescu).

În pofida efortului depus de ideologii AUR și de tovarășii vremelnici de drum (Forța Identității Naționale, Partidul Republican, Alianța Național Țărănistă, Partidul Satul Românesc, Alianța Renaștere Națională etc.) de a se legitima ca un pol conservator în politica românească, fotografia momentului (rezultată din textele și din „gestica” liderilor) dezvăluie pe fundal obrazul smead și privirea pierdută în zări pseudo-creștine a Căpitanului legionar, iar în plan mai apropiat reînvie chipul zâmbitor (dar și dojenitor) al „celui mai iubit fiu al poporului”, secondat de o nouă mamă generică a națiunii, echipată militărește și urcată pe o motocicletă a Poliției sau, când e cazul, înfășurată în cergi populare și fluturând o icoană ortodoxă, pentru a scoate dracii din Europa! Această fotografie ne arată foarte clar că

² *Programul politic al Alianței pentru Unirea Românilor* (Secțiunea 1: Poziționarea politică și reunirea românilor), București, 2022, p. 4, <https://partidulaur.ro/program/>

naționalismul nu este același lucru cu doctrina conservatoare³, ci are alte vecinătăți, mai puțin onorante.

Melanjul doctrinar al partidului condus de George Simion și de Claudiu Târziu este evident, împletind componenta legionară interbelică (un radicalism etnocentric și ortodox cu pusee antisemite, violent și disprețuitor față de democrație – mai puțin față de cea „autentică”, promovată doar de AUR), cu dimensiuni specifice național-comunismului construit cu mîgală de regimul ceaușist, timp de două decenii și jumătate, și care încă sălășuiește în memoria colectivă a generațiilor de peste 50 de ani.

Întrucât legionarismul este formal condamnat de sistemul nostru de drept, „auriștii” au selectat din el câteva elemente pe care le-au reinterpretat dintr-o aparentă perspectivă conservatoare: *familia*, *națiunea* și *credința*. Iar pentru că multă lume nu știe ce este conservatorismul, aceleași elemente au primit și „certificate de botez” pe la manifestările unor grupuscule habotnice de militanți ortodocși.

În privința național-comunismului, au procedat oarecum similar: nefiind de bonton să lauzi *en-gross* comunismul, au detașat din arsenalul său ideologic tema *suveranității* și *independenței*, pe care au proiectat-o metodologic în schema conflictuală a luptei neîncetate cu dușmanii văzuți și nevăzuți de pretutindeni, cu organizațiile internaționale și companiile transnaționale exploatare veroase ale resurselor pe care le-a lăsat Dumnezeu în solul și subsolul patriei (ca „avuție a poporului”), cu cei care n-ar avea alt scop în viață decât să facă rău admirabilului popor român.

Manele politice pe strunele AUR, în cutia de rezonanță național-comunistă

Recuperarea transfigurată a național-comunismului are la bază două componente strâns corelate: pe de o parte, masa electorală permeabilă la narativul dominat de ideea că „înainte era mai bine”; pe de altă parte, relativa ușurință de receptare a poveștilor fantastice referitoare la neamul românesc și la destinul său istoric (povești care prind deopotrivă la auditoriul bătrân, de vîrstă medie și tânăr), relevând „sensibilitatea socială la istorie” (potrivit expresiei lui Lucian Boia⁴). O astfel de sensibilitate este exploatată, desigur, nu doar de suveraniștii declarați, ci și de alți politicieni, care vor să dea greutate mesajului lor. În prezent, asemenea „conectări” la trecut practică și comunicatorii social-democrați și cei liberali, în special cînd vor să-și asume unele merite la „tăiat panglici” sau la sărbători exploatabile electoral⁵.

³ „Autonomia naționalismului românesc față de cele trei mari curente politice universal recunoscute – socialism, liberalism și conservatorism – este și nu este o ciudățenie cu forme autohtone, ținînd cont de specificul moștenirii noastre politice din deceniile și secolele trecute. De multe ori, membri ai acestor facțiuni naționaliste preferă să se prezinte în societate în calitate de conservatori, dorind astfel să se pună sub umbrela unei mari doctrine, cu o respectabilă tradiție intelectuală. Doar că aceasta e o asociere forțată de identitate. Să spunem din start că între naționalism și conservatorism pot exista anumite puncte comune, care derivă din importanța dată trecutului și din valorile tradiționale pe care intenționează să le apere. Dar, în același timp, există falii doctrinare de proporții, diferențe practice și preferințe pentru politici publice care nu se intersectează deloc. Dacă le privești dinspre stînga, poți forța discursul spunînd ca sunt asemănătoare, dacă le privești dinspre dreapta poți sesiza diferențe majore între moderație, respect pentru ordine, tradiție și domnia legii, pe de o parte, agitație, demagogie și teme panicarde induse în societate, pe de cealaltă parte” (Paul Nistor și Remus Tanasă, „De ce naționalismul nu este conservatorism”, [HTTPS://CLUBULCONSERVATORIASI.RO/2020/09/17/DE-CE-NATIONALISMUL-NU-ESTE-CONSERVATORISM/](https://clubulconservatoriasi.ro/2020/09/17/de-ce-nationalismul-nu-este-conservatorism/), 17 septembrie 2020).

⁴ Lucian Boia, *Istorie și mit în conștiința românească*, Editura Humanitas, București, 1997 (cea mai recentă ediție a părut în 2022; în prezentul articol, vom cita ediția a III-a, din 2011).

⁵ În lucrarea citată supra, L. Boia avertiza asupra instrumentalizării politice a personajelor istorice din diferite epoci și cu diferite „virtuți” sau etichete cultivate în imaginarul colectiv: „Nu-mi vine totuși să cred că oamenii politici duc chiar atît de tare grija lui Mihai Viteazul sau a mareșalului Antonescu. Îi utilizează, ca prin ei să transmită mesaje, mult mai convingătoare decît rostite în nume propriu. Oamenii ar trebui să învețe să se apere de manipularea prin istorie. Să-și dea seama că prin Mihai Viteazul receptează un mesaj de unitate națională și

Alimentarea discursivă a suveraniștilor din arsenalul național-comunist este favorizată și de o conjunctură artistică (dacă o putem numi astfel): succesul la public (spre finele epocii Ceaușescu, dar mai ales după schimbarea de regim) a genului muzical reprezentat de manele. Într-un limbaj ultra-simplificat, repetitiv, dramatic, dar și plin de „deschideri spre viitor”, de speranțe și de mulțumirea pe care o procură răzbunarea pe „dușmanii mei”, manele contemporană excelează prin capacitatea maniheistă de a pune binele și răul în casete distincte, de a investi pe emitentul sentimentelor sale cu o aură tragică, dar totodată eroică. Un public obișnuit să asculte frecvent tânguiri muzicale în care revin obsesiv contradicții fundamentale și ireductibile (de genul „bani mei – dușmanii mei”, „eu te iubesc la disperare – tu îmi faci zilele amare”) sau concluzii cu încărcătură cosmică („of, viața mea!”, „of, lume rea!”) va fi cu siguranță permeabil la promisiuni politice de genul „aș da zile de la mine, să vă fie vouă bine” sau „nu te-aș lăsa, orișice s-ar întâmpla”! Amprenta manelist din politica suveraniștilor este puternică și ușor identificabilă; dar aceasta e o temă care merită, desigur, o abordare distinctă. Pentru moment, să revenim la sursa național-comunistă a doctrinei lor.

În trecutul nu foarte îndepărtat, cu doar patru decenii în urmă, național-comunismul ceaușist crease un tablou istoric în care un cvasi-divin spirit național se întrupase în vremea dacilor, acceptase romanizarea civilizatoare, apăruse Europa creștină medievală de tăvălugul otoman, apoi se modernizase prin occidentalizare, pentru a ajunge finalmente într-un stadiu de „națiune socialistă”, condusă de un lider genial (așezat în rând cu marile figuri conducătoare, de la Burebista, până la Alexandru Ioan Cuza). Ultimele două decenii de comunism s-au remarcat printr-o energică utilizare ideologică a *naționalismului*, cu trimitere la trecutul eroic (ca un rit compensatoriu pentru lipsurile tot mai greu de suportat din viața cotidiană), în contrast cu primele două decenii de regim comunist, în care cuvântul de ordine fusese *internaționalismul*. În lipsa bunurilor de consum și în prezența multor restricții absurde, conducerea partidului încerca să-și solidarizeze populația prin mesaje naționaliste care glorificau trecutul și pregăteau „zi de zi, fără a precupeți niciun efort”, „lupta contra „dușmanilor din afară”, invidioși pe „mărețele împliniri ale socialismului românesc” (formulele puse între ghilimele erau ingrediente de bază ale „catehetei” național-comuniste).

Ne vom opri, în cele ce urmează, la împrumutul ideologic operat de AUR din fondul de valori și din retorica național-comunistă, pe coordonata operaționalizării politice a *Istoriei* și a *eroismului românilor*, de-a lungul timpului, ca premise pentru un mâine glorios. În context, vom decupa câteva formule privilegiate din textele „Epocii de Aur”, câteva judecăți simpliste care au făcut carieră în național-comunismul românesc, pentru a se reîmprospăta în suveranismul de azi.

Într-un articol din *Dilema Veche*, Dorel Dumitru Chirițescu spunea că: „suveranismul, indiferent de statul în care se manifestă, apelează la un cult deșănțat al eroilor (specific primei perioade de formare a națiunilor) și la promovarea unui patriotism exacerb. Rasismul nu este departe de noul suveranism. Pentru că mereu eroii din trecut aveau sânge pur și erau mari iubitori de neam și de glie. La noi, la români, atâta cât există, suveranismul se revendică de la vitejia și puritatea neamului dac și militează pentru revenirea la cultul românului verde, autentic. Din cauza asta, se îmbracă ciudat, vorbesc ciudat și au manifestări exacerbate în zona promovării culturii vechi, populare. Revendicarea suveraniștilor români de la daci nu este ceva întâmplător. Trecutul trebuie să fie cât mai eroic, mai fantastic și mai pur”⁶.

După cum lesne se poate observa, „dacopații” de azi și suveraniștii nu sunt deloc originali ca promotori ai eroismului străbun. Un adevărat cult al eroilor și al firului roșu al

mai ales de solidaritate în jurul Puterii, iar prin Antonescu – în varianta «României Mari» – un apel naționalist și autoritar” (pp. 10-11) .

⁶ Dorel Dumitru Chirițescu, „Despre suveranitate și limitele sale necesare, cu ajutorul lui Constantin Rădulescu-Motru”, *Dilema Veche*, nr. 1012 din 31 august – 6 septembrie 2023, https://dilemaveche.ro/sectiune/la-fata-timpului/despre-suveranitate-si-limitele-sale-necesare-cu-2295845.html#google_vignette

Istoriei, de la Burebista la epoca socialistă, puteam găsi, așa cum spuneam mai sus, cu numai patru decenii în urmă, în numeroasele cuvântări ale lui Nicolae Ceaușescu, personajul care descria „magistral” lupta neîncetată a poporului român pentru independență și suveranitate. Președintele României Socialiste – un suveranist *ad-hoc*, anti-sovietic de conjunctură – își făcuse un obicei din a reaminti, în varii ocazii festive (dar și în cărți de istorie cu format de „texte alese”), că toate „împlinirile prezentului” sunt rezultatul unui proces istoric irezistibil, care începe cu statul dac centralizat creat în jurul anului 50 înaintea erei noastre, continuă cu epopoea lui Decebal (regele dac ce a ținut piept romanilor), apoi sare direct în epoca medievală, unde se profilează figurile unor voievozi ca Mircea cel Bătrân (rebotezat „cel Mare”), Vlad Țepeș, Ioan de Hunedoara, Ștefan cel Mare, Petru Rareș și nu în ultimul rând olteanul Mihai Viteazul (unificatorul); „logica Istoriei” continuă cu pașoptiștii lui Bălcescu, apoi cu unioniștii de la 1859 (dintre ei, contând mai mult, în narativul comunist, personajul anecdotic Moș Ion Roată – „chintesența poporului”). Istoria națională trece fulgurant prin Independența de la 1877 (episod în care de asemenea este îngroșat rolul omului din popor, a unui Peneș Curcanul, de exemplu, cu excluderea deliberată a lui Carol I și cu o acceptare de complezență a lui Mihail Kogălniceanu, pentru fraza memorabilă din Parlament din 9 mai 1877: „Suntem independenți, suntem națiune de sine stătătoare!”). Istoria după Nicolae Ceaușescu se apucă serios de treabă în 1893, creând Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România, predecesorul gloriosului Partid Comunist Român, pe care națiunea l-a născut din suferințe adânci și din speranțe și mai adânci, pe 8 mai 1921. Ulterior, totul avea să se petreacă în jurul și cu definitoria contribuție a grupusculului comunist, pe care hagiografia ceaușistă l-a transformat într-o „esență a spiritului poporului”, în „detașamentul cel mai avansat al clasei muncitoare”.

Rezumatul sau „cursul scurt de istorie a românilor” a fost metodic inoculat în conștiința publică după anii '70, nu doar prin cuvântările lui Ceaușescu, ci și prin educația formală din școli. Istoricul Andrei Cosmin Popa analizează pe larg modul în care, pe parcursul epocii Ceaușescu, școala promova ideea istoricistă a unui parcurs „necesar”, inevitabil, de la dacia liberi la poporul muncitor liber și stăpân pe destinele sale, avid după *independență și suveranitate*⁷.

Ideile acestea, transmise cu insistență copiilor și tinerilor în deceniile șapte, opt și nouă ale veacului trecut, au creat un imaginar colectiv care servește în prezent ca o cutie de rezonanță pentru mesajele suveraniste ce promovează *cultul eroilor*. Nu întâmplător George Simion și-a făcut intrarea în politica mare prin prezența la Cimitirul Eroilor din Valea Uzului, în 2019. Implicarea lui în ridicarea crucilor în memoria ostașilor români, lângă cele care comemorau pe maghiari, în incinta aceluiași cimitir, a fost rampa de lansare a vehicolului AUR, combustibilul folosit provenind indubitabil din retorica național-comunistă, cu tot arsenalul ei conceptual: eroul necunoscut, omul din popor, jertfa milenară, bravul ostaș, onoarea neamului etc. Iată un fragment ilustrativ din discursul ținut de Simion la Ziua Eroilor (Înălțarea) din 2019: „Nu putem să lăsăm tricolorul batjocorit, am venit să facem dreptate. Am venit să punem și noi un tricolor românesc, cum au și celelalte cruci tricolor de altă coloratură, pentru că fiecare erou merită să aibă un somn de veci sub culorile sub care a luptat. Trebuie să ne respectăm unii pe alții, nu trebuie să lăsăm capul jos. Nu mai lăsați capul jos, trebuie să ne recâștigăm istoria pierdută”⁸.

Pe același pedestal reprezentat de cultul eroilor, George Simion s-a urcat în ultimii doi ani pentru a pregăti promovrea ideilor suveraniste de extracție românească în Parlamentul

⁷ Andrei Cosmin Popa, „Discursul istoric asupra libertății statale: „Lupta pentru independență” reflectată în manualele de istorie din «Epoca de Aur»”, *Revista Philohistoriss*, An VI, Nr. 8, Februarie 2020, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, pp. 98-109.

⁸ <https://spotmedia.ro/stiri/eveniment/crucile-romanesti-ridicate-in-cimitirul-eroilor-maghiari-din-valea-uzului-trebuie-daramate-a-decis-tribunalul-bacau-povestea-unui-scandal-ce-l-a-avut-in-frunte-pe-george-simion>

European. Astfel, demolarea crucilor românești de la Valea Uzului, în baza unei sentințe judecătorești de factură administrativă, a fost exploatată pentru generarea mesajului următor: „Dacă vreți ca eroii români să mai aibă cruci la căpătâi, în 2024 e doar o singură soluție: AUR”⁹. Față de un astfel de discurs, aș veni cu următoarea reacție: dacă vrem să avem parte și de altceva decât de cruci, e neapărat necesar să evităm capcana suveranistă în care ne împing partidele de factura AUR și SOS.

Suveraniștii de azi au aceeași poziție față de organizațiile economice și de securitate (UE și NATO) ca și comuniștii epocii Ceaușescu, pentru care CAER și Tratatul de la Varșovia erau nici mai mult nici mai puțin decât „un rău necesar”, condiționat istoric și merit să se dilueze treptat, pe măsură ce *Istoria* va face posibil acest lucru. Este vorba despre o acceptare „diplomatică”, amendată printr-o critică „sinceră” a limitelor acelor organizații, care au apărut din necesitate și tot în mod necesar vor dispărea. Iată cum era prezentată chestiunea, în 1974: „Participarea României la CAER este rezultatul unei colaborări economice pe bază organizată, care să ducă la o dezvoltare mai rapidă a fiecărei țări, la o conlucrare în scopul dezvoltării economice și sociale a fiecărui popor și, în ansamblu, a tuturor statelor participante”¹⁰. Dar colaborarea nu putea să însemne renunțarea la vreo parte oricât de mică de suveranitate națională: „Noi considerăm că toate aceste forme, inclusiv coordonarea planurilor de dezvoltare economico-socială, corespund intereselor fiecărei țări și dezvoltării în ansamblu a țărilor care fac parte din CAER. Fără îndoială, în acest domeniu pornim de la prevederile din statut și din programul complex, adoptat în 1971 la București, care precizează că toate aceste forme de colaborare nu trebuie să afecteze suveranitatea, planul unic național al fiecărei țări”¹¹.

O viziune similară asupra participării la structurile de bloc ale vremii era exprimată și în privința alianței militare răsăritene: „În ce privește Tratatul de la Varșovia, după cum se știe, el a fost constituit ca rezultat al creării NATO. Dar încă de atunci țările socialiste s-au pronunțat pentru desființarea concomitentă atât a Pactului NATO, cât și a celui de la Varșovia”¹². Un an mai târziu, la Conferința de la Helsinki, Nicolae Ceaușescu relua tema dezarmării și a desființării concomitente a blocurilor militare, pentru prezervarea suveranității tuturor statelor¹³. Iar pentru că mediul internațional era plin de riscuri, fără angajamente „definitive” pentru vreo alianță protectoare, în viziunea național-comunistă se profila soluția unui universal respect de principiu pentru independență și suveranitate: „Așezăm la baza tuturor relațiilor noastre internaționale principiile deplinei egalități în drepturi, respectul independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc; ne pronunțăm ferm împotriva forței și amenințării cu forța, pentru respectarea drepturilor fiecărui popor de a se dezvolta liber, conform năzuințelor sale”¹⁴.

Nu numai mesajele de politică externă erau impregnate de obsesia suveranismului, motivat de lunga serie de acte eroice pe care se întemeia existența națiunii socialiste; de exemplu, la sărbătorirea a 375 de ani de la intrarea lui Mihai Viteazul în Alba Iulia și a două mii de ani de la atestarea documentară a acestui oraș, secretarul general al PCR făcea conexiunea de nezdruncinat dintre trecutul eroic și prezentul în care ne bucurăm de libertate și independență: „Amintirea acestor mărețe evenimente constituie un prilej de înaltă cinstită a

⁹ <https://georgesimion.ro/despre-crucile-eroilor-romani-de-la-valea-uzului-daca-vreti-ca-eroii-romani-sa-mai-aiba-cruci-la-capatai-in-2024-e-doar-o-singura-solutie-aur/>

¹⁰ Nicolae Ceaușescu, „Interviu acordat ziarului israelian «Davar»”, 3 august 1974, în: *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, volumul 10, Editura Politică, București, 1974, p. 560.

¹¹ Nicolae Ceaușescu, „Interviu acordat ziarului britanic «The Guardian»”, 2 aprilie 1974, în: vol. cit., p. 25.

¹² Nicolae Ceaușescu, „Interviu acordat ziarului israelian «Davar»”, p. 560.

¹³ Nicolae Ceaușescu, „Cuvântare la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa de la Helsinki, 1 august 1975”, în: *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, volumul 11, Editura Politică, București, 1975, p. 1042.

¹⁴ Nicolae Ceaușescu, „Interviu acordat ziarului israelian «Davar»”, p. 558.

faptelor de arme și a luptelor desfășurate de-a lungul secolelor de cei mai buni – ca să spun așa – dintre cei buni din rândul națiunii noastre, care și-au vărsat sângele, și-au dat viața pentru cauza libertății naționale și sociale, pentru făurirea unei Români puternice, libere și independente!”¹⁵. De un mesaj asemănător au avut parte și vasluienii, la 600 de ani de la atestarea documentară a orașului lor. Și ei au fost îndemnați să fie mândri de „eroismul de care au dat dovadă românii în marile bătălii purtate de oștile lui Ștefan cel Mare (...), pentru apărarea pământului patriei împotriva cotropitorilor străini, pentru păstrarea ființei naționale, pentru crearea statului unitar român, pentru independență, libertate și progres”¹⁶.

Cu siguranță că, printre miile de pagini de cuvântări și interviuri ale lui Ceaușescu se pot găsi multe alte pasaje relevante pentru maniera în care istoria românilor a fost pusă în tipare ideologice cu rol de „educație socialistă”, pe coordonata suveranității naționale (un termen care, printre multe alte conotații, ascundea și un drept al comuniștilor români de a guverna așa cum doreau, fără amestecul sovieticilor).

Cu sintagme asemănătoare, într-o nouă limbă de lemn, suveraniștii actuali revendică dreptul lor ca, odată ce ar ajunge la putere, să guverneze fără a se sinchisi în vreun fel de regulile Uniunii Europene și de angajamentele NATO, participând la fiecare organizație doar atunci când are ceva de oferit, nu și de solicitat. La fel cum regimul Ceaușescu se așezase simbolic în vârful unei piramide istorice clădite prin „acumulări cantitative” și „salturi calitative”, suveraniștii se așează azi în „avangarda” unei noi clase politice, demnă de Istoria neamului și ferită de păcatul trădării de țară: „Alianța pentru Unirea Românilor este o mișcare politică națională. Ne-am lansat la 1 decembrie 2019 și am devenit partid parlamentar la 6 decembrie 2020, pentru că am fost consonanți cu așteptările unei părți importante a românilor din țară și de peste hotare (...). Vrem o Românie suverană și reunită, puternică economic și competitivă, demnă și respectată, în care toți oamenii să poată munci și trăi mulțumiți, bucurându-se în siguranță și pace de roadele muncii lor. Vrem să fim o națiune solidară, sănătoasă și bine educată, așezată pe temelia tradiției și deschisă către viitor, capabilă să-și îndeplinească misiunea istorică într-o lume tot mai complexă și supusă diverselor tipuri de riscuri și amenințări. Vrem o Românie stabilă, care să devină lider economic regional. Noi dăm glas acestor năzuințe legitime și ne îndreptăm toate energia și inteligența pentru realizarea lor. Definim și suntem pregătiți să aplicăm acțiuni, măsuri și politici publice concrete în beneficiul tuturor compatrioților care așteaptă o altfel de politică față de cea a partidelor vechiului sistem corupt și birocratic, vinovate de trădarea intereselor vitale ale cetățenilor și ale țării. Suntem o alternativă reală la guvernările antinaționale instalate după 1989 și aspirăm să guvernăm România cu onestitate și dăruire, în beneficiul celor mulți” (*Programul politic al Alianței pentru Unirea Românilor*).

Concluzii

Suveranismul s-a transformat, în ultima vreme, dintr-o temă politică oarecum marginală, într-una care pune în chestiune însăși evoluția Uniunii Europene. Zguduită sever de Brexit, de separatismul catalan, de valul migraționist dinspre Orientul Apropiat și Africa de Nord, ca și de crizele economice și sanitare sau de conflictul ruso-ucrainean, Uniunea a văzut crescând pe teritoriul său popularitatea unor partide care, în fața provocărilor, scot din tolbă soluții izolaționiste ultra-conservatoare, limitări ale drepturilor omului și încorsetări ale democrației clasice. Fiecare astfel de mișcare suveranistă are propriile ancore ideologice și propria-i genealogie națională, motiv pentru care nu s-a ajuns încă la constituirea unei

¹⁵ Nicolae Ceaușescu, „Cuvântare la grandioasa adunare populară consacrată împlinirii a 375 de ani de la prima unire politică a Țărilor Române și sărbătoririi orașului bimilenar Alba Iulia, 28 mai 1975”, în: *România pe drumul construirii societății socialiste...*, volumul 11, ed. cit., 1975, p. 690.

¹⁶ Nicolae Ceaușescu, „Mesaj adresat locuitorilor orașului Vaslui cu prilejul împlinirii a 600 de ani de la prima atestare documentară...”, în: *România pe drumul construirii societății socialiste*, volumul 11, p. 1141.

„familii politice europene” stabile, cu un fundament axiologic comun. În fapt, partidele suveraniste (unele aflate la putere, altele în opoziție, în țările lor) își caută identitatea prin recuzita ideologiilor clasice, manifestând o aplecare aparte către conservatorism și către extrema dreaptă.

În România, formațiuni parlamentare precum AUR și SOS, dar și numeroase organizații și personaje extraparlamentare foarte vocale și agitate, fac același exercițiu de acaparare a spațiului doctrinar conservator, dar eșuează în retorica național-comunistă, mult mai ușor de asimilat de către electoratul „manelizat”, prizonier al „mândriei de a fi român”.

Bibliografie

- BOIA, Lucian, *Istorie și mit în conștiința românească*, Editura Humanitas, București, 1997.
- CEAUȘESCU, Nicolae, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, volumul 10, Editura Politică, București, 1974.
- CEAUȘESCU, Nicolae, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, volumul 11, Editura Politică, București, 1975.
- CHIRIȚESCU, Dorel Dumitru, „Despre suveranitate și limitele sale necesare, cu ajutorul lui Constantin Rădulescu-Motru”, *Dilema Veche*, nr. 1012 din 31 august – 6 septembrie 2023.
- NISTOR, Paul, Alexandru GAVRIȘ și Remus TANASĂ, „AUR – ascensiunea unui fals conservatorism”, <https://www.contributors.ro/aur-ascensiunea-unui-fals-conservatorism/>, 14.12.2020.
- NISTOR, Paul, Remus TANASĂ, „De ce naționalismul nu este conservatorism”, [HTTPS://CLUBULCONSERVATORIASI.RO/2020/09/17/DE-CE-NATIONALISMUL-NU-ESTE-CONSERVATORISM/](https://clubulconservatoriasi.ro/2020/09/17/de-ce-nationalismul-nu-este-conservatorism/), 17 septembrie 2020.
- POPA, Andrei Cosmin, „Discursul istoric asupra libertății statale: „Lupta pentru independență” reflectată în manualele de istorie din «Epoca de Aur»”, *Revista Philohistoriss*, An VI, Nr. 8, Februarie 2020, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca.
- Programul politic al Alianței pentru Unirea Românilor*, București, 2022, <https://partidulaur.ro/program/>
- <https://spotmedia.ro/stiri/eveniment/crucile-romanesti-ridicate-in-cimitirul-eroilor-maghiari-din-valea-uzului-trebuie-daramate-a-decis-tribunalul-bacau-povestea-unui-scandal-ce-l-a-avut-in-frunte-pe-george-simion>
- <https://georgesimion.ro/despre-crucile-eroilor-romani-de-la-valea-uzului-daca-vreti-ca-eroii-romani-sa-mai-aiba-cruci-la-capatai-in-2024-e-doar-o-singura-solutie-aur/>